

Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю

Кабінет Міністрів України

постановляє:

1. Затвердити Порядок взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів та установ під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю, що додається.
2. Внести до [постанови Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866](#) "Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини" (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561; 2010 р., № 86, ст. 3018; 2014 р., № 93, ст. 2684; 2015 р., № 64, ст. 2119; 2016 р., № 56, ст. 1942, № 93, ст. 3041; 2017 р., № 26, ст. 739, № 66, ст. 1958, № 95, ст. 2899; 2018 р., № 36, ст. 1267, № 68, ст. 2287) зміни, що додаються.

Прем'єр-міністр України В.ГРОЙСМАН

Інд. 73

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 3 жовтня 2018 р. № 800

ПОРЯДОК

взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів та установ під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю

1. Цей Порядок визначає механізм взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, інших закладів та установ під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, виявлення випадків жорстокого поводження з ними, виникнення безпосередньої загрози їх життю або здоров'ю.
 2. Робота органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення із соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі в разі виявлення випадків жорстокого поводження з ними, безпосередньої загрози їх життю або здоров'ю, забезпечення їх прав та інтересів проводиться з дотриманням таких принципів: забезпечення найкращих інтересів та безпеки дитини; недопущення дискримінації дитини; урахування думки дитини під час вирішення питань, що стосуються її життя; конфіденційності інформації про дитину.
 3. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:
 - 1) складні життєві обставини, в яких перебуває дитина, - умови, що негативно впливають на життя дитини, стан її здоров'я та розвиток (інвалідність, тяжка хвороба, безпритульність, перебування у конфлікті із законом, залучення до найгірших форм дитячої праці, залежність від психотропних речовин, інші види залежності, жорстоке поводження, зокрема домашнє насильство, у тому числі у разі, коли кривдником є дитина, ухиляння батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставини стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо), установлені за результатами оцінки потреб дитини;
 - 2) жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою її експлуатації з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини. Жорстоком поводженням з дитиною є: будь-яка форма рабства або практика, подібна до рабства, зокрема продаж дітей та торгівля ними, боргова залежність, примусова чи обов'язкова праця, включаючи примусове чи обов'язкове вербування дітей для використання їх у збройних конфліктах; використання, вербування або пропонування дитини для зайняття проституцією, виробництва творів, зображень, кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм, інших предметів порнографічного характеру; робота, яка за характером чи умовами виконання може завдати шкоди фізичному або психічному здоров'ю дитини; використання дитини в жебрацтві, втягнення її в жебрацтво (систематичне випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб); втягнення у злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів, психотропних речовин; дії, що призвели до виникнення обставин, за яких дитина стала очевидцем злочину проти життя, здоров'я, волі, честі, гідності, статевої свободи, статевої недоторканності особи; статеві зносини та розпусні дії стосовно дитини з використанням примусу, погрози, сили, довіри, авторитету, впливу на дитину, особливо вразливої для дитини ситуації, зокрема її розумової чи фізичної неспроможності, пов'язаних з віком, фізичних, психічних, інтелектуальних чи сенсорних порушень або залежного середовища, у тому числі в сім'ї;
 - 3) загроза життю або здоров'ю дитини - обставини, що можуть призвести чи призвели до тяжких наслідків для життя, стану здоров'я та розвитку дитини, зокрема спричинили тяжку, у тому числі невиліковну, хворобу, тілесні ушкодження середньої тяжкості, тяжкі тілесні ушкодження або заподіяли шкоду нормальному фізичному, духовному, моральному розвитку дитини, у зв'язку з чим вона потребує допомоги. Обставини можуть бути розцінені як загроза життю або здоров'ю дитини виходячи з її індивідуальних особливостей і потреб залежно від віку, статі, стану здоров'я, інвалідності, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності за результатами проведення оцінки рівня її безпеки згідно з [Порядком провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561).
- У зв'язку з цим перелік обставин, які можна розцінювати як загрозу життю або здоров'ю дитини, не є вичерпним. Водночас обов'язковим є проведення оцінки рівня безпеки дитини з метою виявлення загроз її життю або здоров'ю, пов'язаних із: незабезпеченням дитини належним харчуванням, необхідною медичною допомогою, відповідним для віку доглядом; залишенням дитини віком до семи років або дитини у безпорадному стані (хворої, з обмеженням життєдіяльності тощо) в приміщенні, громадському або іншому місці без нагляду осіб, які досягли 14 років; залишенням дитини віком до десяти років більше ніж на півгодини на вулиці без відповідного для природно-кліматичних умов одягу або без дотримання відповідного для віку температурного режиму; залишенням дитини під наглядом осіб з наявними ознаками алкогольного чи наркотичного сп'яніння, перебування під дією психоактивних речовин, вираженого психічного розладу;

невідкладним станом батьків дитини, що є прямою загрозою їх життю та здоров'ю або їх оточенню; обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій, збройних конфліктів тощо;

4) суб'єкти виявлення та/або організації соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю (далі - суб'єкти виявлення та/або організації соціального захисту дітей), - органи державної влади та органи місцевого самоврядування (структурні підрозділи районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення тощо), служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, органи Національної поліції, територіальні органи ДСНС та підпорядковані підрозділи, спеціалізовані установи з надання безоплатної первинної правової допомоги, регіональні та місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, бюро правової допомоги.

Виявлення та організація соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю, можуть здійснюватися також підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, в тому числі з використанням дитячої "гарячої" телефонної лінії, кол-центрами з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, громадськими об'єднаннями та іноземними неурядовими організаціями, фізичними особами - підприємцями, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, фізичними особами, які надають соціальні послуги дітям, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах;

5) міждисциплінарна команда - тимчасово утворена команда фахівців, які є працівниками суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей, для забезпечення найкращих інтересів дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в [Сімейному](#), [Кримінальному](#) та [Кримінальному процесуальному кодексах України](#), [Кодексі України про адміністративні правопорушення](#), [Законі України "Про охорону дитинства"](#), ["Про запобігання та протидію домашньому насильству"](#), ["Про Національну поліцію"](#), ["Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей"](#), ["Про соціальні послуги"](#), ["Про захист суспільної моралі"](#), ["Про протидію торгівлі людьми"](#).

4. Дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати її життю та здоров'ю, може бути виявлена:

шляхом самозвернення до будь-якого суб'єкта виявлення та/або організації соціального захисту дітей; юридичними та фізичними особами;

посадовими особами, працівниками суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей під час виконання професійних чи службових обов'язків.

5. Суб'єкти виявлення та/або організації соціального захисту дітей забезпечують виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю, під час виконання своїх професійних чи службових обов'язків відповідно до інструкцій, затверджених спільним наказом Мінсоцполітики, МОЗ, МОН, МВС.

Факт перебування дитини в складних життєвих обставинах установлюється за результатами оцінки потреб дитини у разі виявлення умов чи обставин, що негативно впливають на життя, стан здоров'я, розвиток дитини та призводять до неналежного рівня задоволення її індивідуальних потреб відповідно до віку, статі, стану здоров'я, інвалідності, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності.

6. Юридичні та фізичні особи, яким стало відомо про дитину, яка постраждала від жорстокого поводження або життю чи здоров'ю якої загрожує небезпека, зобов'язані забезпечити надання екстреної медичної допомоги, невідкладно звернутися до органів Національної поліції або підпорядкованого підрозділу територіального органу ДСНС для організації її подальшого захисту у разі, коли дитина потребує медичної допомоги.

Органи Національної поліції зобов'язані протягом доби поінформувати службу у справах дітей районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади (далі - служба у справах дітей) про виявлену дитину для організації її соціального захисту.

У разі коли відсутня можливість звернутися до органів Національної поліції, юридичні та фізичні особи, яким стало відомо про дитину, яка постраждала від жорстокого поводження або життю чи здоров'ю якої загрожує небезпека, зобов'язані негайно звернутися до суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей.

7. Суб'єкти виявлення та/або організації соціального захисту дітей незалежно від повноважень зобов'язані:

у разі виявлення дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, - надіслати не пізніше ніж через три робочих дні повідомлення за формою, встановленою Мінсоцполітики, до закладу, установи чи організації, що надає соціальні послуги дітям і сім'ям з дітьми (далі - соціальний заклад), та/або працівника із соціальної роботи за місцем проживання (перебування) дитини щодо проведення оцінки її потреб, а також надання такої дитині та її сім'ї послуг у межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) та законами України;

у разі, коли у зверненні стосовно дитини вбачається склад адміністративного правопорушення чи злочину, - невідкладно повідомити органам Національної поліції;

невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомити (в тому числі за допомогою телефонного зв'язку) про дитину, яка постраждала від жорстокого поводження або життю чи здоров'ю якої загрожує небезпека, представнику служби у справах дітей за місцем її виявлення для організації заходів невідкладного реагування, в тому числі надання послуги з кризового та екстреного втручання, та органам Національної поліції;

у разі безпосереднього виявлення дитини, яка постраждала від жорстокого поводження або життю чи здоров'ю якої загрожує небезпека, чи отримання повідомлення про неї від юридичних або фізичних осіб - невідкладно надати їй належну допомогу та за потреби забезпечити надання екстреної медичної допомоги;

у разі виявлення дитини, яка постраждала від торгівлі людьми, - невідкладно повідомити структурному підрозділу місцевої держадміністрації, відповідальному за проведення процедури щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, для проведення відповідних заходів згідно із законодавством;

у разі, коли загроза життю або здоров'ю дитини пов'язана з обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, - повідомити підпорядкованому підрозділу територіального органу ДСНС.

Голови міських, сільських, селищних рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад, а також старости сіл і селищ, визначених за рішенням місцевої ради об'єднаної територіальної громади, несуть персональну відповідальність за забезпечення виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, випадків жорстокого поводження з ними, виникнення безпосередньої загрози їх життю або здоров'ю, надання таким дітям допомоги в межах повноважень і своєчасне інформування про них відповідних суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей.

Усі звернення та повідомлення стосовно дітей реєструються в журналі обліку звернень і повідомлень стосовно дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю, згідно з додатком 1.

8. Виявлення дітей, які постраждали від жорстокого поводження або життю чи здоров'ю яких загрожує небезпека, закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту дітей, іншими закладами та установами забезпечується в таких випадках:

у разі, коли без завчасного попередження дитина з невідомих причин не з'явилася в закладі освіти, до якого вона зарахована для здобуття

дошкільної, початкової, базової середньої або профільної середньої освіти (адміністрація закладу з'ясовує причини відсутності дитини на заняттях/уроках), або адміністрація закладу має підстави вважати, що життю або здоров'ю дитини може загрозувати небезпека (адміністрація зобов'язана невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомити, зокрема за допомогою телефонного зв'язку, про таку дитину представнику служби у справах дітей за місцем її проживання та органам Національної поліції);

у разі, коли працівники закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту дітей та інших закладів та установ у взаємодії з дитиною виявляють у неї видимі тілесні ушкодження, пригнічений психоемоційний стан, інші ознаки, що можуть свідчити про жорстоке поводження з дитиною (такі працівники повинні невідкладно звернутися до органів Національної поліції та служби у справах дітей для організації заходів невідкладного реагування, у тому числі проведення оцінки рівня безпеки дитини згідно з [Порядком провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561).

9. У разі надходження повідомлення про дитину, яка постраждала від жорстокого поводження або життю чи здоров'ю якої загрожує небезпека, служба у справах дітей разом з уповноваженим підрозділом органу Національної поліції, фахівцем із соціальної роботи, представниками закладу охорони здоров'я невідкладно проводить оцінку рівня безпеки дитини. До проведення такої оцінки можуть бути додатково залучені інші суб'єкти виявлення та/або організації соціального захисту дітей в межах їх повноважень.

У разі виявлення (підтвердження) під час проведення оцінки рівня безпеки дитини фактів загрози її життю чи здоров'ю вона може бути негайно направлена до закладу охорони здоров'я для обстеження та надання необхідної медичної допомоги, в тому числі лікування в стаціонарних умовах, та документування факту жорстокого поводження з нею або тимчасово влаштована відповідно до пункту 31 [Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561), зокрема до центру соціально-психологічної реабілітації дітей, центру соціальної підтримки дітей та сімей, у сім'ю патронатного вихователя для забезпечення отримання нею послуги із соціально-психологічної реабілітації згідно з програмою, затвердженою Мінсоцполітики.

За результатами проведення оцінки рівня безпеки дитини складається акт згідно з додатком 10 до [Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561).

Після тимчасового влаштування дитини вживаються заходи до:

соціального супроводу сімей з дітьми з метою відновлення батьківського потенціалу та формування навичок відповідального батьківства; відібрання дитини відповідно до [статті 170 Сімейного кодексу України](#);

забезпечення взяття дитини на первинний облік дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з метою організації її соціального захисту відповідно до [Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561).

10. Служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини після отримання від соціального закладу повідомлення щодо підтвердження інформації про складні життєві обставини, в яких перебуває дитина та її сім'я (у разі наявності), та копії акта оцінки потреб дитини та її сім'ї за формою, встановленою Мінсоцполітики, протягом місяця приймає рішення про взяття дитини на облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах (далі - облік), шляхом видання відповідного наказу.

Інформація про дитину, яка перебуває у складних життєвих обставинах, вноситься до журналу обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, згідно з додатком 2, та до банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів (далі - єдиний банк даних) шляхом заповнення електронної обліково-статистичної картки дитини, що ведеться за формою, встановленою Мінсоцполітики.

11. Прибуття дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з тимчасово окупованої території України, надання дітям статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, є підставами для взяття таких дітей на облік протягом семи робочих днів після їх виявлення без отримання від соціального закладу підтвердження інформації про складні життєві обставини, в яких перебувають діти та їх сім'ї (у разі наявності). Оцінка потреб таких дітей проводиться соціальним закладом та/або фахівцем із соціальної роботи після взяття їх на облік.

Служба у справах дітей за місцем прибуття дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, звертається до Мінсоцполітики для отримання інформації про неї, розміщеної в єдиному банку даних.

12. Для організації соціального захисту дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, і надання підтримки її сім'ї (у разі наявності) протягом двох тижнів після взяття дитини на облік службою у справах дітей утворюється міждисциплінарна команда з числа працівників суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей, до повноважень яких належить надання послуг дітям, сім'ям з дітьми, насамперед спеціалістів служби у справах дітей, соціального закладу та/або фахівців із соціальної роботи, педагогічних працівників закладів освіти, медичних працівників відповідно до пропозицій керівників суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей. Персональний склад міждисциплінарної команди затверджується на засіданні комісії з питань захисту прав дитини за поданням служби у справах дітей.

Основними завданнями міждисциплінарної команди є:

розроблення, виконання, систематичний (щоквартальний) перегляд і коригування індивідуального плану соціального захисту дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах (далі - індивідуальний план), із забезпеченням відповідності її найкращим інтересам, а також плану соціального супроводу сім'ї дитини;

ініціювання в разі потреби та складності випадку розгляду питання щодо соціального захисту дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, на засіданні комісії з питань захисту прав дитини.

13. Індивідуальний план за формою, затвердженою Мінсоцполітики, розробляється протягом місяця після взяття дитини на облік на основі результатів проведення оцінки потреб дитини та її сім'ї, підписується членами міждисциплінарної команди та затверджується службою у справах дітей або комісією з питань захисту прав дитини залежно від необхідних комплексних заходах із соціального захисту дитини.

Функції з координації діяльності щодо виконання індивідуального плану покладаються на службу у справах дітей.

У разі виникнення обставин, що унеможливають виконання індивідуального плану, виникнення потреби в додаткових заходах із соціального захисту дитини питання щодо його коригування (внесення змін і доповнень до індивідуального плану, перегляд складу міждисциплінарної команди, відповідальної за його виконання) виноситься на засідання комісії з питань захисту прав дитини.

Індивідуальний план розробляється та виконується за місцем проживання (перебування) дитини і обов'язково повинен містити заходи із соціальної підтримки сім'ї дитини (у разі наявності).

14. Під час взяття дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, на облік після заповнення електронної обліково-статистичної картки дитини друкується дублікат картки (у паперовому вигляді) із зазначенням дати виготовлення, який підписується оператором єдиного банку даних, засвідчується підписом керівника.

До обліково-статистичної картки дитини додаються копії усіх наявних документів, що стосуються дитини, а також акт оцінки потреб дитини та її сім'ї, індивідуальний план.

15. У десятиденний строк після отримання інформації про зміну місця проживання (перебування) дитини, взятої на облік, її батьків або одного з них, з ким проживає дитина, служба у справах дітей за попереднім місцем проживання (перебування) дитини надсилає до служби у справах

дітей за її новим місцем проживання (перебування) повідомлення, до якого додається копія індивідуального плану для врахування потреб дитини під час складання нового індивідуального плану.

Отримання такого повідомлення не звільняє службу у справах дітей за новим місцем проживання (перебування) дитини, її батьків або одного з них, з ким проживає дитина, від здійснення заходів, передбачених пунктами 10-14 цього Порядку.

16. Зняття з обліку дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, здійснюється шляхом видання відповідного наказу служби у справах дітей за умови:

зміни місця проживання (перебування) та взяття на облік за новим місцем проживання (перебування). При цьому служба у справах дітей за новим місцем проживання (перебування) дитини в день видання наказу інформує службу у справах дітей за попереднім місцем проживання (перебування) дитини про взяття дитини на облік;

усунення умов та обставин, які стали підставою для взяття дитини на облік, що підтверджується оцінкою потреб дитини та її сім'ї; інформацією про результати надання соціальних послуг дитині або висновком за результатами соціального супроводу сім'ї дитини; відомостями суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей щодо позитивної динаміки подолання складних життєвих обставин;

досягнення дитиною повноліття;

набуття дитиною повної цивільної дієздатності;

смерті дитини.

Після зняття дитини з обліку в її обліково-статистичній картці робиться відповідний запис.

Особова справа дитини після зняття її з обліку зберігається до досягнення дитиною повноліття.

У разі виникнення підстав для поновлення дитини на обліку її обліково-статистична картка поновлюється, про що в журналі обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, робиться відповідний запис.

17. Організація допомоги дітям, які постраждали від жорстокого поводження, життю або здоров'ю яких загрожує небезпека, органами Національної поліції передбачає:

цілодобове прийняття інформації, в тому числі усної, про дітей, яким загрожує небезпека, працівниками усіх підрозділів і вжиття невідкладних заходів реагування;

проникнення до житла чи іншого приміщення (володіння) особи без її згоди або вмотивованого рішення суду у невідкладних випадках,

пов'язаних з виникненням безпосередньої загрози життю або здоров'ю дитини, або за наявності підстав вважати, що така загроза існує;

за наявності ознак кримінального правопорушення - внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, у зв'язку з чим вживаються подальші слідчі (розшукові) дії.

18. Організація допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, закладами освіти передбачає:

організацію роботи психологічної служби та соціально-педагогічного патронажу в системі освіти з дітьми та їх батьками;

проведення з батьками та іншими учасниками освітнього процесу роз'яснювальної та виховної роботи із запобігання, протидії негативним наслідкам жорстокого поводження з дітьми, залишення дитини в небезпеці.

19. Організація допомоги дітям, яким загрожує небезпека, закладами охорони здоров'я передбачає прийняття дітей, у тому числі цілодобове, яким загрожує небезпека, надання їм необхідної медичної, психологічної (за наявності в закладі охорони здоров'я психолога) допомоги та документування фактів жорстокого поводження з дітьми.

20. Організація допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітям, які постраждали від жорстокого поводження або життю чи здоров'ю яких загрожує небезпека, соціальними закладами передбачає:

формування навичок відповідального батьківства у батьків, інших законних представників дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

надання дітям і їх сім'ям (у разі наявності) соціальних послуг, визначених за результатами оцінки потреб дитини та її сім'ї, у тому числі забезпечення їх соціального супроводу, послуг з кризового та екстреного втручання в ситуацію з метою негайного усунення або мінімізації її наслідків;

соціальний супровід дітей та сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах або можуть потрапити в такі обставини;

направлення в разі потреби сім'ї (або одного з членів сім'ї) з дитиною, життю або здоров'ю якої загрожує небезпека, до центру соціально-психологічної допомоги, спеціалізованої служби підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства.

Додаток 1

до Порядку

ЖУРНАЛ

обліку звернень і повідомлень стосовно дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрозувати їх життю та здоров'ю

Розпочато _____ 20__ р. № _____

Закінчено _____ 20__ р. № _____

Порядковий номер	Дата отримання заяви/повідомлення	Прізвище, ім'я, по батькові, вік, місце проживання (перебування) дитини, стосовно якої отримано заяву/повідомлення	Стислий зміст заяви/повідомлення	Відомості про батьків дитини, інших законних представників дитину	Суб'єкт, від якого надійшла інформація про представників дитину	Заходи, вжиті до захисту прав та інтересів дитини	Дата і час надіслання інформації про дитину до інших суб'єктів виявлення та/або організації соціального захисту дітей, їх найменування	Додаткова інформація про дитину
------------------	-----------------------------------	--	----------------------------------	---	---	---	--	---------------------------------

Додаток 2

до Порядку

ЖУРНАЛ

обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

(найменування служби у справах дітей)

Розпочато _____ 20__ р. № _____

Закінчено _____ 20__ р. № _____

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові, дата народження дитини	Місце проживання (перебування) дитини	Дата взяття на облік і номер наказу про	Обліковий номер картки дитини в Єдиному електронному банку даних дітей, які	Підстава для взяття дитини	Відомості про батьків дитини, осіб, які їх замінюють, інших	Суб'єкт, від якого надійшла інформація про	Додаткова інформація про дитину (в тому числі про її	Заходи, вжиті до захисту прав та інтересів	Дата і номер наказу про зняття дитини з обліку, підстави
------------------	---	---------------------------------------	---	---	----------------------------	---	--	--	--	--

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 3 жовтня 2018 р. № 800

ЗМІНИ,

що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866

1. У Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженому зазначеною постановою:

1) пункт 3 викласти в такій редакції:

"3. Органами опіки та піклування є районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад (далі - органи опіки та піклування), які провадять діяльність із соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі забезпечення їх права на виховання у сім'ї, надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих, майнових і житлових прав дітей.

Органи опіки та піклування провадять свою діяльність, пов'язану із захистом прав дитини, з дотриманням таких принципів:

забезпечення найкращих інтересів дитини;

недопущення дискримінації дітей;

конфіденційності інформації про дитину.

Безпосереднє ведення справ і координація діяльності стосовно захисту прав дітей, зокрема дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, покладаються на служби у справах дітей районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад (далі - служби у справах дітей).";

2) пункт 3-1 викласти в такій редакції:

"3-1. З метою створення належних умов для забезпечення реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї, підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, і захисту прав дітей у таких сім'ях органи державної влади та органи місцевого самоврядування, зокрема служби у справах дітей, структурні підрозділи районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, органи Національної поліції (органи ювенальної превенції), заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення (далі - уповноважені суб'єкти), забезпечують виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, за місцем їх проживання (перебування), надання їм послуг у межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) та законами України, інформують інших уповноважених суб'єктів у разі потреби здійснення комплексних заходів щодо захисту прав та інтересів таких дітей і надання підтримки їх сім'ям (у разі наявності) відповідно до Порядку взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів та установ під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати життю та здоров'ю дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 800.";

3) пункти 3-2 і 3-3 виключити;

4) у пункті 8:

абзаци другий - п'ятий замінити абзацами такого змісту:

"Для прийняття рішення про негайне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, служба у справах дітей негайно після отримання повідомлення про безпосередню загрозу життю або здоров'ю дитини разом з уповноваженим підрозділом органів Національної поліції, фахівцем із соціальної роботи, представниками закладу охорони здоров'я проводить оцінку рівня безпеки дитини згідно з додатком 10. До проведення оцінки рівня безпеки дитини можуть бути додатково залучені уповноважені суб'єкти в межах своїх повноважень. У разі виявлення (підтвердження) за результатами оцінки рівня безпеки дитини фактів безпосередньої загрози її життю або здоров'ю та потреби у житті невідкладних заходів до забезпечення її безпеки дитина може бути невідкладно направлена до закладів охорони здоров'я для обстеження стану її здоров'я, надання необхідної медичної допомоги в стаціонарних умовах та документування фактів жорстокого поводження з нею або тимчасово влаштована відповідно до пункту 31 цього Порядку.

Після вжиття невідкладних заходів до забезпечення безпеки дитини служба у справах дітей в той же день подає районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті (в разі утворення) ради, сільській, селищній раді об'єднаної територіальної громади клопотання про невідкладне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють. Після надходження клопотання уповноважена особа районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади протягом одного дня розглядає порушене питання та приймає відповідне рішення.

У разі надходження та підтвердження інформації про загрозу життю або здоров'ю дитини, яка проживає на території села, селища, виконавчий орган відповідної сільської, селищної ради протягом одного календарного дня приймає рішення про невідкладне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, забезпечує її тимчасове влаштування та в день відібрання дитини письмово повідомляє про це службі у справах дітей.

Про відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, орган опіки та піклування того ж дня письмово інформує органи прокуратури за місцем проживання дитини та у семиденний строк після прийняття рішення звертається до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав, про відібрання дитини в матері, батька без позбавлення батьківських прав."

У зв'язку з цим абзаци шостий - восьмий вважати відповідно абзацами сьомим - дев'ятим;

5) пункт 14 доповнити абзацами такого змісту:

"Після взяття дитини на первинний облік служба у справах дітей складає та затверджує індивідуальний план соціального захисту дитини, залишеної без батьківського піклування, дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування (далі - індивідуальний план), за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

Для забезпечення розроблення та виконання індивідуального плану протягом двох тижнів після взяття дитини на первинний облік службою у справах дітей утворюється міждисциплінарна команда з числа працівників уповноважених суб'єктів, до компетенції яких належить питання надання послуг дітям і сім'ям і захист їх прав, - відповідального за ведення справи дитини спеціаліста служби у справах дітей; фахівця із соціальної роботи, який надає соціальні послуги сім'ї дитини (у разі наявності); працівника закладу освіти, до якого дитина зарахована для здобуття відповідного рівня освіти (соціальний педагог, класний керівник, практичний психолог, вихователь); лікаря загальної практики - сімейного лікаря; представника уповноваженого підрозділу органів Національної поліції та інших працівників відповідно до пропозицій

керівників цих уповноважених суб'єктів. Персональний склад міждисциплінарної команди затверджується на засіданні комісії з питань захисту прав дитини за поданням служби у справах дітей.

У разі коли дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, проживає (перебуває) не за місцем її первинного обліку, індивідуальний план складається з урахуванням пропозицій органу опіки та піклування, інших уповноважених суб'єктів за місцем її проживання (перебування) щодо заходів, які будуть ними виконуватися.";

6) у підпункті 8 пункту 24 слова "ухиленням від сплати аліментів та" виключити;

7) абзац другий підпункту 14 пункту 27 після слів "складає відповідний акт" доповнити словами ", звертається до закладу, установи чи організації, що надає соціальні послуги дітям і сім'ям з дітьми (далі - соціальний заклад), та/або фахівця із соціальної роботи щодо забезпечення проведення оцінки їх потреб з метою встановлення спроможності матері, батька виконувати обов'язки з виховання дитини та догляду за нею";

8) абзаци третій - сьомий пункту 31 замінити абзацами такого змісту:

"сім'ю родичів, знайомих;

сім'ю патронатного вихователя;

притулок для дітей служби у справах дітей;

центр соціально-психологічної реабілітації дітей;

центр соціальної підтримки дітей та сімей;

соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко);

спеціалізований будинок дитини, дитячий будинок-інтернат системи соціального захисту населення."

У зв'язку з цим абзаци восьмий - п'ятнадцятий вважати відповідно абзацами десятим - сімнадцятим;

9) у пункті 35:

абзац другий замінити абзацами такого змісту:

"До закладів охорони здоров'я, освіти, інших закладів або установ (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, дитина може бути влаштована у разі, коли з певних причин відсутня можливість влаштування її на виховання у сім'ю.

Матеріали, підготовлені службою у справах дітей, в яких обґрунтовано підстави для влаштування дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, у сімейні форми виховання, розглядаються на засіданні комісії з питань захисту прав дитини."

У зв'язку з цим абзаци третій - дев'ятий вважати відповідно абзацами четвертим - десятим;

абзац сьомий викласти в такій редакції:

"Рішення про влаштування дитини до закладу охорони здоров'я, освіти, іншого закладу або установи, в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем проживання (перебування) дитини. У цьому рішенні обов'язково зазначається найменування закладу або установи та строк перебування в них дитини, який не може перевищувати одного навчального року. Продовження строку перебування дитини в закладі або установі визначається рішенням органу опіки та піклування після розгляду на засіданні комісії з питань захисту прав дитини стану виконання індивідуального плану соціального захисту дитини в частині забезпечення її права на виховання у сім'ї.";

в абзаци восьмому слова "медичного, навчального, виховного закладу" замінити словами "закладу охорони здоров'я, освіти";

10) в абзаци шостому пункту 40 слова ", і рекомендацію центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді щодо включення кандидатів до єдиного банку даних" виключити;

11) пункт 47 доповнити абзацом такого змісту:

"щороку з моменту призначення подавати службі у справах дітей за місцем свого проживання (перебування) висновок про стан здоров'я опікуна, піклувальника, складений за формою згідно з додатком 5.";

12) абзаци дев'ятий - одинадцятий пункту 54 замінити абзацами такого змісту:

"у разі відсутності в дитини житла - копія рішення районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради про взяття дитини на облік громадян України, які потребують поліпшення житлових умов;

документи про освіту (у разі наявності);

договір про відкриття рахунка в установі банку (у разі наявності);

особисті речі дитини.";

13) абзаци перший - п'ятий пункту 72 викласти в такій редакції:

"72. Для розв'язання спору між батьками щодо визначення місця проживання дитини один із батьків подає службі у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності), копію свідоцтва про народження дитини, довідку з місця навчання, виховання дитини, довідку про сплату аліментів (у разі наявності).

Під час розв'язання спорів між батьками щодо визначення місця проживання (перебування) дитини служба у справах дітей повинна керуватися найкращими інтересами дитини з урахуванням рівних прав та обов'язків матері та батька щодо дитини.

Працівник служби у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини проводить бесіду з батьками та відвідує дитину за місцем проживання, про що складає акт обстеження умов проживання за формою згідно з додатком 9, а також звертається до соціального закладу та/або фахівця із соціальної роботи для забезпечення проведення оцінки потреб сім'ї з метою встановлення спроможності матері, батька виконувати обов'язки з виховання дитини та догляду за нею.

У разі коли батьки дитини проживають у межах різних адміністративно-територіальних одиниць, той із батьків, який подав заяву про визначення місця проживання дитини з ним, звертається до служби у справах дітей за місцем свого проживання (перебування) стосовно проведення обстеження його житлово-побутових умов і складення акта обстеження умов проживання. Зазначений акт передається заявником до служби у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини, працівник якої проводить з ним бесіду.

Під час розгляду питання про визначення місця проживання дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, стан здоров'я дитини, факти вчинення домашнього насильства стосовно дитини або за її присутності та інші вагомні обставини.";

14) абзаци перший і другий пункту 73 викласти в такій редакції:

"73. У разі виникнення спору між батьками щодо участі у вихованні дитини один із батьків, що проживає окремо від дитини, подає службі у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (в разі наявності), копію свідоцтва про народження дитини.

Працівник служби у справах дітей проводить бесіду з батьками, у разі можливості з іншими родичами дитини, а також звертається до соціального закладу та/або фахівця із соціальної роботи щодо забезпечення проведення оцінки потреб батьків з метою встановлення здатності матері, батька виконувати обов'язки щодо виховання дитини та догляду за нею. До уваги беруться ставлення батьків до виконання батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, стан здоров'я дитини, факти вчинення домашнього насильства стосовно дитини або за її присутності та інші вагомні обставини."

2. Типове положення про комісію з питань захисту прав дитини, затверджене зазначеною постановою, викласти в такій редакції:

"ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 24 вересня 2008 р. № 866

(в редакції постанови Кабінету Міністрів України

від 3 жовтня 2018 р. № 800)

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ

про комісію з питань захисту прав дитини

1. Комісія з питань захисту прав дитини (далі - комісія) є органом, що утворюється головою районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади.

2. Комісія у своїй діяльності керується [Конституцією](#) і законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції і законів України, актами Кабінету Міністрів України та цим Положенням.

3. Основним завданням комісії є сприяння забезпеченню реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток.

4. Комісія відповідно до покладених на неї завдань:

1) затверджує персональний склад міждисциплінарної команди із числа працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема служби у справах дітей, структурних підрозділів районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, уповноважених підрозділів органів Національної поліції (органів ювенальної превенції), закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення (далі - уповноважені суб'єкти);

2) розглядає питання щодо:

подання службою у справах дітей заяви та документів для реєстрації народження дитини, батьки якої невідомі;

доцільності надання дозволу органом опіки та піклування бабі, діду, іншим родичам дитини забрати її з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробили батьки дитини;

доцільності підготовки та подання до суду позову чи висновку органу опіки та піклування про позбавлення, поновлення батьківських прав, відібрання дитини у батьків без позбавлення батьківських прав;

вирішення спорів між батьками щодо визначення або зміни прізвища та імені дитини;

вирішення спорів між батьками щодо визначення місця проживання дитини;

вирішення спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини та визначення способів такої участі;

підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України;

доцільності побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав;

визначення форми влаштування дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування;

доцільності встановлення, припинення опіки, піклування;

стану утримання і виховання дітей у сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу та виконання покладених на них обов'язків;

стану збереження майна, право власності на яке або право користування яким мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

розгляду звернень дітей щодо неналежного виконання батьками, опікунами, піклувальниками обов'язків з виховання або щодо зловживання ними своїми правами;

доцільності продовження строку перебування дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, у закладі охорони здоров'я, освіти, іншому закладі або установі, в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток;

3) розглядає підготовлені суб'єктами соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю матеріали про стан сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у тому числі сім'ї, в якій існує ризик відібрання дитини чи дитину вже відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав, сім'ї, дитина з якої влаштовується до закладу інституційного догляду та виховання дітей на цілодобове перебування за заявою батьків і за результатами розгляду цих матеріалів подає уповноваженим суб'єктам рекомендації щодо:

взяття під соціальний супровід сімей, в яких порушуються права дитини (завершення або продовження у разі потреби строку соціального супроводу);

направлення (в разі потреби) батьків, які неналежно виконують батьківські обов'язки, для проходження індивідуальних корекційних програм до уповноважених суб'єктів, які відповідно до компетенції розробляють і виконують такі програми;

4) розглядає питання щодо обґрунтованості обставин, за яких відсутні можливості для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти за місцем проживання (перебування), та приймає рішення про доцільність влаштування дитини до загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступеня за заявою батьків із визначенням строку її перебування в школі-інтернаті.

Під час ухвалення рішення про доцільність влаштування дитини до загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступеня враховується думка дитини у разі, коли вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити.

5. Комісія має право:

одержувати в установленому законодавством порядку необхідну для її діяльності інформацію від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;

подавати пропозиції щодо життя заходів до посадових осіб у разі недотримання ними вимог законодавства про захист прав дітей, у тому числі дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

утворювати робочі групи, залучати до їх роботи уповноважених суб'єктів, громадські об'єднання (за згодою) для підготовки пропозицій з питань, які розглядає комісія;

залучати до розв'язання актуальних проблем дітей благодійні організації, громадські об'єднання, суб'єктів підприємницької діяльності (за згодою).

6. Комісію очолює голова районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (в разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади.

Організація діяльності комісії забезпечується відповідною службою у справах дітей.

Заступник голови районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади може виконувати повноваження заступника голови комісії.

7. До складу комісії на громадських засадах входять керівники структурних підрозділів районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (в разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, служби у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, заступники керівників органів Національної поліції (органів ювенальної превенції) та Міністерства, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення.

8. Основною організаційною формою діяльності комісії є засідання, які проводяться в разі потреби, але не рідше ніж один раз на місяць. Засідання комісії є правоможним, якщо на ньому присутні не менше як дві третини загальної кількості її членів. До участі в засіданнях комісії обов'язково запрошуються повнолітні особи, стосовно яких приймається рішення або складається висновок органу опіки та піклування. Ці особи повинні бути належним чином повідомлені про час та місце проведення засідання. У разі неявки таких осіб на засідання та неповідомлення про поважні причини відсутності рішення або висновок можуть бути прийняті без їх участі на наступному засіданні комісії, про час та місце проведення якого такі особи повинні бути попереджені письмово. На засідання можуть запрошуватися представники підприємств, установ, організацій, а також громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, що беруть безпосередню участь у розв'язанні проблем конкретної дитини, з правом дорадчого голосу, дитина, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може висловити свою думку.
9. Комісія відповідно до компетенції приймає рішення, організовує їх виконання, подає рекомендації органу опіки та піклування для прийняття відповідного рішення або підготовки висновку для подання його до суду.
10. Рішення або рекомендації комісії приймаються шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів членів комісії, присутніх на засіданні. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.
11. Окрема думка члена комісії, який голосував проти прийняття рішення або рекомендацій, викладається у письмовій формі та додається до нього (них).
12. Голова, його заступник і члени комісії беруть участь у її роботі на громадських засадах."